

ПРОГРАМА

фахового іспиту замість предметного тесту «Політологія та міжнародні відносини» для абітурієнтів, які вступають до НУ «Запорізька політехніка» на навчання за освітнім ступенем «магістр» на основі НРК6, НРК7 за спеціальністю 052 «Політологія».

Для оцінки знань абітурієнтів на фаховому іспиті фаховою атестаційною комісією розроблені критеріально-орієнтовані тестові завдання відповідно до Програми предметного тесту з політології та міжнародних відносин, затвердженої наказом МОН від 11.02.2022 р. №155, які дозволяють встановити рівень сформованості компетентностей, необхідних для засвоєння змісту навчання за спеціальністю 052 «Політологія» ступеня «магістр».

Фаховий іспит може проводитись очно та/або дистанційно із використанням інформаційного сервісу «Система дистанційного навчання» НУ «Запорізька політехніка» (для осіб, які зареєстровані та перебувають на тимчасово окупованій території – за зверненням вступника). При проведенні в дистанційному форматі обов'язковою є процедура візуальної ідентифікації вступника, здійснюється відеофіксація іспиту.

Вступники повинні знати і вміти:

- теорії у галузі політичних, гуманітарних та соціально-економічних дисциплін;
- досягнення класичної і новітньої суспільної думки, суспільних відносин внутрішньої і зовнішньої політики;
- основні закономірності та тенденції розвитку політичного життя громадянського суспільства в Україні та європейських державах;
- історію вітчизняної політичної думки, вплив традицій і національного менталітету на розвиток сучасних політичних процесів в Україні та світі;
- принципи й особливості організації політичної і державної влади в Україні та європейських державах;
- понятійно-категоріальний апарат і методологію політичної науки, основні галузі політичного знання;
- виділяти теоретичні та прикладні компоненти політичного знання;
- володіти колом проблем, які відносяться до людського виміру політики, специфіки політичної соціалізації особистості;
- розуміти специфіку основних етапів політичної історії України та світового політичного процесу;

– мати уявлення про основні теоретичні концепції світової політики та міжнародних відносин.

При підготовці завдань комісія виділила такі основні розділи з переліком тем:

Розділ 1. Історія політичних вчень.

1.1. Політичні вчення за доби Давнього Світу:

- Політичні вчення в період Стародавнього Сходу.
- Політичні вчення в Давньому Китаї (Лао-цзи, Конфуцій, Шан Ян, Мо-цзи).
- Політичні вчення в Давній Індії («закони Ману», «Артхашастра»).
- Політичні вчення в добу Античності.
- Політичні вчення в Давній Греції (Платон, Арістотель).
- Політичні вчення в Давньому Римі (Цицерон, Марк Аврелій).

1.2. Політична думка за доби Відродження та Нового часу:

- Політичні вчення в період європейського Ренесансу (Т. Мор, Т. Кампанелла, Н. Макіавеллі, Ж. Боден).
- Політичні вчення в Англії XVII-XIX століття (Т. Гоббс, Дж. Локк, І. Бентам).
- Політичні вчення у Франції XVIII-XIX століття (Ш.-Л. Монтеск'є, Ж.-Ж. Руссо, А. де Токвіль).
- Політичні вчення в Німеччині XVIII-XIX століття (І. Кант, Г. Гегель)

1.3. Політична думка в Україні:

- Політична думка за доби Київської Русі («Руська правда» Ярослава Мудрого, політичний зміст «Повчання» Володимира Мономаха).
- Політична думка України в литовсько-польську та польсько-козацьку добу (С. Оріховський-Роксолан, І. Вишенський, «Конституція» П. Орлика).
- Політична думка України в XIX та першій половині XX століття.
- Політична думка діячів Кирило-Мефодіївського товариства (М. Костомаров, Т. Шевченко).
- Політичні ідеї І Франка.
- Політичні ідеї М. Драгоманова.
- Політичні ідеї М. Грушевського.
- Політичні ідеї В. Винниченка.

Розділ 2. Загальна теорія політики.

2.1. Поняття, види та функції політики:

- Поняття політики.
- Теоретичні витоки поняття «політика» (Платон, Арістотель, М. Вебер).
- Політика як policy, politics та polity.
- Види політики, суб'єкти та функції політики.
- Директивне, функціональне, комунікативне розуміння видів політики.

- Соціальні, інституціональні та функціональні суб'єкти політики.
- Функції політики управління, інтеграції, визначення цілей, соціалізації.

2.2. Політична влада як суспільне явище:

- Поняття і види влади.
- Концепції політичної влади.
- Підходи до пояснення природи влади (біологічний, антропологічний, політологічний).
- Ознаки політичної влади (нормативність, публічність, моноцентризм, засоби стримування та противаг, легальність, легітимність (традиційна; раціонально-легальна, харизматична)).
- Функції політичної влади (інтегративна, регулятивна, мотиваційна, консолідуєча, стабілізаційна).
- Ресурси політичної влади.
- Поняття ресурсів політичної влади (утилітарні, примусові, нормативні).
- Механізми реалізації політичної влади (керівництво, управління, контроль).

2.3. Політична система суспільства:

- Поняття політичної системи.
- Структура політичної системи (інституціональна, нормативна (регулятивна), функціональна, комунікаційна, духовно-ідеологічна підсистеми).
- Функції політичної системи (політичного цілепокладання, владно-політичної інтеграції суспільства, регулятивна).
- Концепції політичної системи (Д. Істон, Г. Алмонд).
- Типології політичних систем Г. Алмонда (англо-американська політична система, континентально-європейська політична система).
- Політична система сучасної України.

2.4. Політичні ідеології:

- Політична ідеологія лібералізму.
- Класичний лібералізм (Дж Локк, Б Констан, Дж. С. Мілль).
- Неолібералізм (Ф. А. фон Гайек, Л. Фон Мізес).
- Політична ідеологія консерватизму.
- Класичний політичний консерватизм (Ж. де Местр, Е. Берк).
- Український політичний консерватизм В. Липинського.
- Неоконсерватизм (Д Белл, І, Крістолл).
- Політична ідеологія комунізму (К Маркс, Ф. Енгельс, В. Ленін).
- Політична ідеологія соціал-демократії (К. Каутський, Е. Бернштейн).
- Політична ідеологія націоналізму.
- Теоретичні засади націоналізму (Е. Геллнер, Е. Сміт).
- Український націоналізм М. Міхновського.

- Інтегральний український націоналізм Д. Донцова.

2.5. Політичні еліти та політичне лідерство:

- Політичні еліти.
- Поняття та функції політичних еліт.
- Концепції та типології політичних еліт (В Парето, Г. Моска, Р. Міхельс).
- Політичне лідерство.
- Поняття політичного лідерства. Концепції політичного лідерства (ситуативна, конститuentів (послідовників), психологічна).
- Функції політичного лідерства (інтегративна, комунікативна, програмна, управлінська, мобілізаційна, легітимація).
- Типологія політичних лідерів М. Германн (лідер-прапорносець, лідер-служитель, лідер-торгівець, лідер-пожежник).

Розділ 3. Політичні інститути та процеси.

3.1. Держава як політичний інститут:

- Держава: поняття та ознаки.
- Поняття держави.
- Основні концепції походження держави (патріархальна, договірна, насильницька, психологічна).
- Ознаки держави (суверенітет, територія, населення, публічна влада, легальний примус).
- Державний устрій.
- Поняття державного устрою та його форми (унітарна, федеративна, конфедеративна).
- Форма державного устрою сучасної України.
- Форми державного правління.
- Поняття форми державного правління.
- Монархія як форма державного правління (абсолютна монархія, конституційна (парламентська) монархія).
- Республіка як форма державного правління. Типи республік (президентська, парламентська, змішана (парламентсько президентська, президентсько-парламентська республіки).
- Форма державного правління в сучасній Україні.

3.2. Політичні режими та їх типи:

- Поняття політичного режиму.
- Демократичний політичний режим.
- Поняття та ознаки демократії як політичного режиму (пріоритетність політичних прав і свобод людини, поділ державної влади, виборність влади, політичний плюралізм).
- Форми демократії (представницька, пряма, демократія участі).
- Формування демократичного політичного режиму в сучасній Україні.
- Авторитарний політичний режим (поняття, ознаки).

- Тоталітарний політичний режим.
- Поняття та ознаки тоталітарного політичного режиму (культ особи тоталітарного лідера, монопольна ідеологія, контроль за всіма сферами суспільного життя, диктатура однієї партії).
- Класичні форми тоталітарних політичних режимів (фашистський, комуністичний, нацистський).

3.3. Політичні партії та партійні системи:

- Поняття, функції й типології політичних партій.
- Поняття політичних партій (організаційна структура, програма діяльності, правовий режим функціонування, членство в партії).
- Функції політичних партій (ідеологічна, пропагандистська, функція політичного представництва соціальних інтересів, функція досягнення та здійснення влади, функція розробки політичного курсу влади, функція політичного рекрутування).
- Типології політичних партій (ліві – центристські – праві політичні партії типологія за М Дюверже (кадрові та масові політичні партії); правлячі та опозиційні політичні партії).
- Поняття та типи партійних систем.
- Типологія партійних систем за Дж. Сарторі.
- Типологія партійних систем за М. Дюверже.
- Партійна система сучасної України.

3.4. Вибори та виборчі системи:

- Поняття виборів.
- Демократичні принципи виборів (вільне волевиявлення, загальність, рівність, таємне голосування).
- Поняття та різновиди виборчих систем (мажоритарна, пропорційна, змішана).
- Виборча система сучасної України.
- Вибори Президента України.
- Вибори до Верховної Ради України.
- Суб'єкти виборчого процесу в Україні.

3.5. Громадянське суспільство:

- Поняття та принципи функціонування громадянського суспільства (самоорганізація як базова ознака громадянського суспільства, Помаранчева революція та Революція Гідності як прояви зрілості громадянського суспільства в Україні).
- Громадські організації і рухи в структурі громадянського суспільства (поняття громадських організацій і рухів; громадські організації і рухи в сучасній Україні).
- Волонтерський рух в Україні.

Розділ 4. Теорія міжнародних відносин.

4.1. Теоретичні основи міжнародних відносин:

- Об'єкт, предмет, функції теорії міжнародних відносин.
- Основні підходи до визначення поняття «теорії міжнародних відносин».
- Об'єкт і предмет теорії міжнародних відносин.
- Структура та функції теорії міжнародних відносин.
- Співвідношення понять «міжнародні відносини», «міжнародна політика», «світова політика».
- Ознаки та принципи міжнародних відносин.
- Типи та рівні міжнародних відносин.
- Суб'єкти міжнародних відносин.
- Основні підходи до поняття та типології суб'єктів міжнародних відносин.
- Держава як суб'єкт міжнародних відносин.
- Міжнародні урядові організації як суб'єкт міжнародних відносин.
- Міжнародні неурядові організації як суб'єкт міжнародних відносин.
- Транснаціональні корпорації як суб'єкт міжнародних відносин.
- Індивіди як суб'єкт міжнародних відносин.

4.2. Система міжнародних відносин:

- Поняття, ознаки, структура міжнародної системи.
- Основні підходи до типології міжнародних систем.
- Типи міжнародних систем за М. Капланом, Е. Луардом, Е. Чемпелем.
- Мультиполярні, біполярні, уніполярні міжнародні системи.
- Історичні типи міжнародних систем.
- Вестфальська система.
- Віденська система.
- Версальсько-Вашингтонська система.
- Ялтинсько-Потсдамська система.

4.3. Основні теорії міжнародних відносин:

- Політичний ідеалізм у теорії міжнародних відносин.
- Політичний ідеалізм В. Вільсона.
- Політичний ідеалізм У. Ліппмана.
- Політичний реалізм.
- Поміркований напрям (Г. Моргентау, Дж. Кеннан).
- Центристський напрям (У. Росту).
- Ультраконсервативний напрям (Р. Страус-Хюпе).
- Лібералізм у теорії міжнародних відносин.
- Лібералізм Дж. Ная-молодшого.
- Лібералізм Р. Кохейна.
- Модернізм в теорії міжнародних відносин.
- Теорії міжнародних систем.
- Теорії конфлікту.

- Теорії міжнародної інтеграції.
- Теорії прийняття рішень (Л. Річардсон).
- Критика модернізму в теорії міжнародних відносин (Х. Булл).
- Неокласичні теорії міжнародних відносин.
- Неореалізм (К. Уолтц).
- Неомарксизм (І. Валлерстайн).

Розділ 5. Зовнішня політика України.

5.1. Зовнішня політика держави:

- Поняття «зовнішня політика держави».
- Основні принципи зовнішньої політики держави.
- Суб'єкти зовнішньої політики.
- Цілі зовнішньої політики держави.
- Основні складові зовнішньої політики держави.
- Функції зовнішньої політики держави.
- Чинники, які визначають стан держави на світовій арені.
- Інструменти зовнішньої політики держави.
- Основні підходи до типології зовнішньої політики держави.
- Сутність, функції та форми дипломатії.
- Національні інтереси держави на міжнародній арені.
- Зміст поняття «національний інтерес».
- Структура національного інтересу держави.
- Види національного інтересу держави.
- «Сила» у міжнародних відносинах.
- Поняття «сили» у міжнародних відносинах.
- Чинники «сили» держави на міжнародній арені.
- «Баланс сил» та його роль у міжнародних відносинах.
- «Жорстка сила», «м'яка сила» та «розумна сила».
- Міжнародні конфлікти.
- Поняття та ознаки міжнародних конфліктів.
- Типи міжнародних конфліктів.
- Причини виникнення міжнародних конфліктів.
- Функції міжнародних конфліктів.
- Етапи розвитку міжнародних конфліктів.
- Механізми врегулювання міжнародних конфліктів.
- Поняття та ознаки гібридної війни.

5.2. Україна в системі міжнародних відносин:

- Становлення України як суб'єкта міжнародних відносин.
- Основні етапи становлення та розвитку зовнішньої політики України.
- Правові підстави міжнародної правосуб'єктності України після проголошення державної незалежності в 1991 році.
- Міжнародне визнання України.
- Національні інтереси України та їх реалізації через зовнішню політику.

- Поняття та особливості національних інтересів України.
- Цілі та принципи зовнішньої політики України.
- Зовнішньополітичний потенціал України (чинники сили).
- Інституційно-нормативні засади зовнішньої політики України.
- Нормативно-правове регулювання зовнішньої політики України.
- Центральні органи зовнішніх відносин України.
- Закордонні органи зовнішніх відносин України.
- Участь України в міжнародних організаціях.
- Україна в Організації Об'єднаних Націй.
- Україна в спеціалізованих міжнародних організаціях (СОТ, МВФ, ЮНЕСКО).
- Україна в регіональних міжнародних організаціях (ОБСС, ГУАМ, ОЧЕС, Рада Європи).

5.3. Європейський та євроатлантичний вектори зовнішньої політики України.

- Співпраця України та ЄС.
- Етапи становлення ЄС.
- Нормативно-правові засади ЄС.
- Інститути Європейського Союзу.
- Основні етапи відносин Україна – ЄС.
- Нормативно-правові засади співробітництва між Україною та ЄС (УПС, Угода про асоціацію).
- Ініціатива ЄС «Східне партнерство» та участь у ній України.
- Співпраця України з НАТО.
- НАТО як організація з колективної безпеки держав Заходу.
- Нормативно-правові засади співпраці України та НАТО.
- Основні форми співпраці України та НАТО.
- Основні сфери співпраці України та НАТО.

5.4. Двосторонні відносини України з моменту відновлення державної незалежності (1991 р.):

- Сучасний стан українсько-американських відносин.
- Нормативно-правове регулювання відносин України зі США.
- Пріоритетні напрями співпраці між Україною та США.
- Особливості співпраці України та США в умовах російсько-української війни.
- Двосторонні відносини України з державами-сусідами.
- Відносини України та Польщі.
- Відносини України та Угорщини.
- Відносини України та Словаччини.
- Відносини України та Румунії.
- Відносини України та Молдови.
- Відносини України та Білорусі.
- Сучасний стан українсько-російських відносин.

- Основна договірна база українсько-російських відносин.
- Окупація Криму та агресія РФ на Сході України.

Розділ 6. Світовий порядок та геополітика.

6.1. Геополітика та геостратегія:

- Теоретичні основи геополітики.
- Основні поняття та підходи до визначення понять «географічний чинник» та «геополітика».
- Структура, функції та особливості геополітики.
- Геостратегічні та геополітичні регіони, геополітичні вісі, геополітичні поля та опорні точки.
- Основні закони геополітики.
- Парадигми геополітики.
- Дуалістична парадигма геополітики.
- Геоелектрична парадигма геополітики.
- Цивілізаційна парадигма геополітики.
- Циклічна парадигма геополітики.
- Теоретичні школи геополітики.
- Німецька школа геополітики (Ф Ратцель, Р Челлен, К. Хаусхофер, К. Шмітт).
- Англо-американська школа геополітики (Г. Маккіндер, А. Мехен, Н. Спайкмен, З. Бжезинський, Ф. Фукуяма, С. Гантінгтон).
- Українська школа геополітики (С. Рудницький, Ю. Липа).
- Геостратегія.
- Поняття, типологія та ознаки геостратегії.
- Структурні елементи геостратегії держави.
- Геостратегічні цілі та пріоритети держави.

6.2. Міжнародний порядок:

- Поняття та основні категорії міжнародного порядку.
- Міжнародний порядок.
- Світовий порядок.
- Глобальний порядок.
- Моделі та типології міжнародного порядку.
- Різновиди міжнародного порядку.
- Моделі світового порядку за С. Хоффманом та С. Гантінгтоном.
- Забезпечення світового порядку.
- Механізми забезпечення світового порядку.
- Основні риси нового світового порядку (А. Слотер, Г. Кіссіджер).

6.3. Міжнародні інтеграційні процеси:

- Міжнародна інтеграція.
- Поняття та види міжнародної співпраці.
- Поняття, передумови, ознаки, типи міжнародної інтеграції.
- Основні моделі інтеграційних об'єднань.

- Глобалізація як чинники міжнародних відносин.
- Поняття та типи глобалізації.
- Класифікація глобальних проблем.
- Антиглобалістський рух.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання здійснюється за 100 бальною шкалою від 100 до 200 балів або ухвалюється рішення про негативну оцінку вступника («незадовільно»).

Кожний варіант тестів містить 30 завдань, які розподілені за трьома рівнями складності (по 10 завдань кожного рівня). Складність екзаменаційних завдань визначається, як правило, кількістю логічних кроків, які повинен виконати абітурієнт у процесі пошуку відповіді.

1-й рівень містить 10 завдань мінімального рівня складності, для відповіді на які достатньо знати історію виникнення основних напрямів політичної ідеології на всіх етапах розвитку суспільства, а також історію появи нових передових політичних ідей.

Правильна відповідь на кожне завдання цього рівня оцінюється двома балами.

Оскільки актуальним напрямом політології є політичні партії та партійні системи, то 2-й рівень, який містить 10 завдань середнього рівня складності, дозволяє з'ясувати рівень знань абітурієнта про партійну систему, а також про особливості функціонування політичних партій в сучасних суспільствах і етапів їх становлення.

Правильна відповідь на кожне завдання цього рівня оцінюється трьома балами.

3-й рівень містить 10 завдань підвищеної складності, відповідь на які вимагає володіння абітурієнтом матеріалом про політичні еліти та політичне лідерство, а також про державу як основний політичний інститут суспільства.

Правильна відповідь на кожне завдання цього рівня оцінюється п'ятьма балами.

Отже, максимальна кількість балів, яку абітурієнт може отримати за правильно виконані завдання всіх трьох рівнів, складає 200 балів.

Вступник допускається до участі у конкурсному відборі для зарахування на навчання, якщо кількість отриманих балів становить більше ніж 100 балів.

У разі наявності в паперовій роботі більше однієї відміченої відповіді на кожне запитання, за це запитання виставляється нуль балів (окрім випадків, коли одна з відмічених відповідей на запитання закреслена, а інша зазначена акуратно та чітко).

Усі попередні кроки і міркування, що приводять до відповіді на завдання, абітурієнт виконує на чернетці. Перевірка цих записів екзаменаторами не передбачається. Екзаменатори перевіряють лише вірність закреслених відповідей серед запропонованих на кожне завдання варіантів А, Б, В, Г, Д, Е в листі відповіді.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Гелей С. Д., Рутар С. М. Політологія: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 348 с.
2. Герасимчук Т. Ф., Киридон А. М., Троян С. С. Загальна теорія політики: навч. посіб. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2017. 226 с.
3. Гончарук-Чолач Т. В., Томахів В. Я. Історія українських та зарубіжних політичних вчень: навч. посіб. Київ : Ліра-К, 2020. 226 с.
4. Горбач О. Н., Демшичак Р. Б. Політологія: навч. посіб. Львів, 2013. 260 с.
5. Горлач М. І., Кремень В. Г. Політологія: наука про політику: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 840 с.
6. Дмитренко М. А. Політична система України: розвиток в умовах глобалізації та інформаційної революції. Київ, 2008. 342 с.
7. Журавльов Д., Коротюк О., Лавринович О. Історія політичних і правових вчень. Від стародавніх часів до XVII століття. Київ: ОВК, 2021. 237 с.
8. Зозуля Є. В., Туренко О. С., Іванов І. В. Історія вчень про державу і право: навч. посіб. Херсон: «Олді-Плюс», 2018. 308 с.
9. Історія політичної думки України: підручник / за заг. ред. Н. М. Хоми; І. Вдовичин, І. Вільчинська, Є. Перегуда та ін. Львів: Новий Світ-2000, 2017. 632 с.
10. Капітоненко М. Теорія міжнародних відносин. Чернівці: Книги-XXI, 2019. 272 с.
11. Кирилук Ф. М. Новітня політологія: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 594 с.
12. Кириченко В. М., Кириченко Ю. В., Соколенко Ю. М. Політико-правова система України: підручник / за загл. ред. В. М. Кириченка. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 304 с.
13. Кириченко В. М. Політичні системи світу: кредитно-модульний курс: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2013. 218 с.
14. Кириченко Ю. В. Актуальні проблеми конституційно-правового регулювання прав, свобод та обов'язків людини і громадянина в Україні в контексті європейського досвіду: монографія. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 540 с.
15. Концепція зовнішньої політики України (робочі матеріали за підсумками 2019 р.) / за редакцією Корсунського С., Габер Є., Веселовського А., Шелест Г. Дипломатична академія України, 2020. 71 с.
16. Кудряченко А. І., Рудич Ф. М., Храмов В. О. Геополітика: підручник. Київ: МАУП, 2004. 296 с.
17. Кузь О. М., Коротков Д. С., Михайличенко Д. Ю., Бровко О. В.. Міжнародні відносини та світова політика: навч. посіб. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 201 с.
18. Любохинець Л., Шавкун В., Бабич Л. Історія політичних та економічних вчень: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2020. 294 с.

19. Пахарєв. Політичні інститути і процеси в сучасній Україні: навч. посіб. Київ: Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2011. 182 с.
20. Політична думка ХХ – початку ХХІ століть: методологічний і доктринальний підходи: підручник: у 2-х т. / за заг. ред. Н. М. Хоми; Т. В. Андрущенко, О. В. Бабкіна, В. П. Горбатенко та ін. Львів: «Новий Світ-2000», 2017. Т. 2. 535 с.
21. Політологія: підручник / за ред. М. П. Требіна. Харків: Право, 2018. 460 с.
22. Політико-правова система України: курс лекцій: навч. посіб. / за загл. ред. В. М. Кириченка. Запоріжжя: ЗНТУ, 2016. 204 с.
23. Політико-правові інститути сучасності: структура, функції, ефективність / за загл. ред. М. І. Панова, Л. М. Герасіної. Київ: Ін Юре, 2005. 320 с.
24. Політологія: навч. посіб. / під ред. В. Г. Воронкової. Запоріжжя: ЗДІА, 2008. 232 с.
25. Примуш М. В. Політичні партії: історія та теорія: навч. посіб. Київ: Видавничий дім «Професіонал», 2008. 416 с.
26. Рудич Ф. М., Балабан Р. В., Ганжуров Ю. С. Політична система та інститути громадянського суспільства в сучасній Україні: навч. посіб. Київ: Либідь, 2008. 440 с.
27. Требін М. П., Герасіна Л. М., Погрібна В. Л. Теорія міжнародних відносин. Міжнародні відносини та світова політика: навч. посіб. Харків: Право, 2016. 540 с.
28. Ханстантинов В. О. Політичні інститути і процеси: курс лекцій. Миколаїв: МНАУ, 2017. 144 с.
29. Чайковський Ю. В., Харитонов Р. В. Міжнародні відносини та світова політика: навч.-метод. посіб. Одеса, 2022, 43 с.
30. Шляхтун П. П. Політологія: історія та теорія. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 472 с.

Затверджено на засіданні
фахової атестаційної комісії
з предметного тесту
«Політологія та міжнародні
відносини»
« 26 » квітня 2024р.

Голова фахової атестаційної комісії
з предметного тесту
«Політологія та міжнародні відносини»

Юрій КИРИЧЕНКО